

HANDLEIDING UITGEBREID MODERATOREN

BINNENSTEBUITEN

mbo 1 - 2

INLEIDING

In het zaalprogramma kijken studenten naar een programma van drie korte films, waarbij de verhalende kracht van film centraal staat. Het thema is **'jezelf (durven) zijn'** en centraal staat de boodschap van de film en hoe deze is vormgegeven door de filmmaker. (Ter vergelijking het andere mbo-programma 'Ondersteboven': daarin staan de verbeeldingskracht en de interpretatie van de kijker meer op de voorgrond.)

Studenten worden per film uitgedaagd om goed te kijken en te reflecteren op de thematiek die voorbij komt. Tussen de films door zijn er kijkvragen, reflecterende vragen, stellingen, fragmenten en een interview met een filmmaker.

Dit programma is ontwikkeld door Netwerk Filmeducatie, Eye Filmmuseum, Cinekid, IFFR, IDFA en NFF.

Informatie voor de moderator

Deze handleiding is bedoeld als ondersteuning bij het modereren van het zaalprogramma in een filmtheater of bioscoop. Je kunt de bijbehorende kant-en-klare Powerpoint gebruiken, of er een eigen versie van maken.

De vertoning van de slides kan als ppt of als pdf (via een laptop). Bij de pdf is het filmfragment niet aanklikbaar (je wisselt zelf naar het fragment), bij de ppt wel. Het fragment van de maker vertoon je als los fragment. Dit is de uitgebreide versie van de handleiding; er is ook een beknopte versie beschikbaar.

Doelen van dit zaalprogramma

- Student beleeft en maakt kennis met verschillende soorten film.
- Student verwoordt de thematiek en de boodschap van de films, als ook zijn beleving.
- Student reflecteert met behulp van de films op zijn eigen identiteit.
- Student is bewust over de keuzes van de filmmaker.
- Student herkent onderdelen van vormgeving, zoals camera, montage en muziek.
- Student vormt mening over de film.

Films in dit programma

[Pablo](#) (Julien Carpentier, 10 min, fictie)

[Jano & Shiro, a brother's journey](#) (Els van Driel, Eefje Blankevoort, 35 min, documentaire)

[Bars](#) (Rene van Zundert, 18 min, documentaire)

Totale duur compilatie: 63 minuten

Totale duur programma: 90-100 minuten

In deze handleiding wordt bij elke film een korte samenvatting gegeven. Deze schuingedrukte tekst is ter informatie voor de moderator en hoeft niet voorgelezen te worden.

TIPS VAN COLLEGA'S

We verzamelden de beste voorbereidings- en gesprekstips van theaters uit het hele land om een zo soepel en betekenisvol mogelijk filmbezoek te organiseren voor scholen.

PRAKTISCHE TIPS

Maak een draaiboek

Mail vooraf altijd de afspraken of een draaiboek naar de school. Denk aan dag, datum, tijd, zaal, maar ook; welke film gaan ze kijken? Is er een randprogramma? Hoe lang duurt het? Is er lesmateriaal of een les die ze ter voorbereiding moeten doen? Dit overzicht kunnen ze makkelijk doorsturen naar collega's.

Denk aan extra's

Bedenk of er extra benodigheden nodig zijn: bv. een microfoon, een laptop-aansluiting, genoeg ruimte voor leerlingen in een rolstoel of stoelverhogers voor jonge leerlingen.

Test techniek

Test samen met je collega van filmtechniek niet alleen de films, maar ook het switchen tussen films en presentatie (al dan niet tussen filmprojector en laptop).

Wat spreek je af met leraren?

(vooraf per mail of voor aanvang op locatie doorlopen)

- Geef leraren **een duidelijke rol**: ga verspreid zitten in de zaal, help orde houden en doe vooral mee bij vragen en opdrachten!
- Maak vooraf met de leraar afspraken over **jassen/tassen** en over **toiletbezoek** tijdens de voorstelling. Het is vaak handig jassen/tassen onder de eigen stoel op te bergen.
- **Controleer** samen met een leraar de **zaal** zodra deze leeg is: is het netjes en zijn er geen telefoons, sleutels of handschoenen blijven liggen?
- Vraag achteraf naar de eerste indruk van leraren (en leerlingen): vonden ze het leuk? Een paar dagen later kun je ook een kort (!) vragenlijstje sturen voor **feedback**.

“Een leraar kent de pappenheimers in de klas, dus het is enorm fijn als ze zich tactisch opstellen in de filmzaal.”

Wat spreek je af met de studenten?

De regels op school, in het klaslokaal, zijn een handig uitgangspunt

- **Jassen/tassen: zie afspraak met leraar**
- **Toiletbezoek: zie afspraak met leraar**
- **Telefoons uit / stil / weggestopt**
- **Niet eten/drinken**
- **Geen voeten op de stoel en laat de zaal schoon achter.**

“Herkenbaar: de eeuwige vraag of er geen popcorn gegeten mag worden...”

GESPREKTIPS

Manage verwachtingen

Vertel waarom ze hier zijn en hoe het programma eruit ziet. Bij jonge leerlingen is het soms goed aan te kondigen dat het licht gedimd gaat worden, oudere leerlingen willen graag weten hoelang de films duren.

Zorg dat je publiek hoorbaar is

Herhaal wat in de zaal gezegd wordt, vat samen, of gebruik een publieksmicrofoon om iets hoorbaar te maken voor de rest van het publiek. Het allerbest werkt een zgn. catchbox: een schuimrubberen 'dubbelsteenmicrofoon' die leerlingen rond kunnen gooien.

Vraag door

Waarom vind je dat?

Wissel vraagtypes af

Wissel vragen aan de hele zaal (*hand omhoog als..*) af met individuele vragen (*wie kan wat zeggen over..?*). Zo blijven leerlingen betrokken.

Geef gespreid de beurt

Geef niet alleen de voorste rij of de fanatiekste leerlingen de beurt. Speur ook de achterste rijen af, of geef de beurt aan leerlingen die hun hand niet zo hoog opsteken. Een beurt geven aan een niet-oplettende leerling is natuurlijk ook een beproefde techniek in het onderwijs.

Anticipeer

Luister echt naar wat leerlingen te zeggen hebben en reageer daarop.

“Enthousiasme is aanstekelijk, dat moet je als moderator dus uitstralen. Ook leraren die zelf actief meedoen in de zaal zijn top, dat waarderen leerlingen.”

Activeer de kijkhouding

Door een gerichte kijkopdracht mee te geven activeer je leerlingen.

Stimuleer beweging

Hebben leerlingen moeite met stil zitten? Ook in de zaal kun je actief zijn. Denk bv aan een quiz met staan-zitten of hand omhoog-omlaag. Of doe een klassikale stretchoefening van lichaamsdelen als een soort bioscoopyoga (oren om de film te horen, benen om te laten bungelen, rits je mond dicht, helpt je ogen opensperren..)

Sluit het programma af

De afsluiting van het zaalprogramma is – net als een les op school afronden - belangrijk. Herhaal bijvoorbeeld nog even het leerdoel; waarom waren ze hier ook alweer? En bedank voor de aandacht en inbreng van leerlingen.

“Ik leer weer van leerlingen door ze te vragen naar hun favoriete films, of wat te vertellen over populaire YouTubers of games, want ook tussen film en games is een mooie brug te slaan”

INTRODUCTIE (10 minuten)

- **Welkom!**

Welkom in (ons filmtheater), ik ben (naam).

Vraag: ik ben benieuwd wie jullie zijn. Wie is hier wel eens eerder geweest?
Steek je hand op als je hier eerder geweest bent.

Vraag: wie weet wat voor plek dit is en wat voor soort films we vertonen?
Geef iemand de beurt.

Vraag: weet iemand wat voor type films we hier gaan bekijken?

En wat is dan het verschil met de films die jullie meestal in de commerciële bioscoop (noem Pathé, Cinescoop, etc.) zien of op televisie bekijken?

Vertel bijvoorbeeld: We vertonen hier meer artistieke, art-house films. Dat is anders dan de meeste Hollywood-films, waarin het vooral gaat om vermaak.

- **Overzicht van de films**

We gaan vandaag deze vier korte films kijken, en tussendoor ga ik met jullie in gesprek en praten we na over wat we gezien hebben. Het zijn twee fictiefilms, een animatie en een documentaire. Speciaal voor jullie hebben we een selectie gemaakt van vier shorts, die allemaal gaan over 'jezelf zijn'. Bij alle vier films kun je de vraag stellen:

“Hoe heeft de filmmaker het thema jezelf zijn in beeld gebracht?”

Laten we gaan kijken naar de eerste film!

PABLO

Ter informatie voor de moderator: Pablo, een raptalent uit een achterstandswijk in Parijs, heeft een baantje in een manege. Hij is liever bij de paarden dan dat hij rondhangt met z'n vrienden op straat. Op z'n bed kijkt Pablo naar westernfilms en droomt hij van een leven als cowboy. Fictiefilm uit 2017, door Julien Carpentier.

Voorafgaand aan de film:

Laten we gelijk starten met de eerste film: Pablo. De titel is ook de naam van de hoofdpersoon. Pablo is een jongen van jullie leeftijd en zijn vrienden zien hem niet zo vaak meer op straat. Waarom? Pablo heeft een geheime passie, die niet zo voor de hand ligt.

De film duurt 10 minuten.

Start de film Pablo!

Na het bekijken van de film:

Bespreek de film aan de hand van deze vragen. Stel die gericht aan studenten en vraag door.

Vraag: Wat vond je het meest opvallende uit de film? Welke scène is je het meest bijgebleven?

Vraag: Pablo heeft een passie (een bijbaan, een hobby) die niet zo gebruikelijk is: paarden. Wat vinden jullie hiervan? Snap je dat zijn vrienden hem uitlachen of vind je dat Pablo gewoon deze paardenpassie mag hebben?

Laten we nog iets beter kijken naar de film en ontdekken hoe de filmmaker Pablo in beeld brengt! We beginnen met het filmgenre: in de film zitten veel verwijzingen naar een specifiek filmgenre.

Vraag: hebben jullie gezien welk filmgenre? En wanneer was dat zichtbaar?
Pablo houdt van westerns. Als we hem op bed zien liggen, zie je achter hem een poster hangen van 'The Good, the Bad and the Ugly', een hele beroemde westernfilm. Wie kan een westernfilm noemen? Ook is de muziek geïnspireerd op klassieke westernmuziek. Welke kenmerken heeft een westernfilm? (muziek, cowboy-kleding, paarden, wild west, schietscenes, goed vs kwaad, dorre omgeving, inzoomen op de ogen, weinig dialoog, traag tempo)

Vraag: hoezo zou de filmmaker hiervoor gekozen hebben? Vinden jullie de westernstijl goed passen bij Pablo? Hoe vind je dat hij wordt neergezet (apart/stoer/raar/grappig/stom)?

Deze westernstijl is goed zichtbaar in de laatste scène. Laten we het fragment nog eens kijken. Let tijdens het kijken maar op die westernstijl! Ook ben ik benieuwd wat jullie denken! Gebeurt deze scène in Pablo's droom of gebeurt deze scène echt?

Belangrijk voor de techniek: Er moet nu geschakeld worden naar het fragment in de Powerpoint!

Eerste vraag: welke typosche westernstijlkenmerken zag je net?

De andere vraag: Nu we dit nog eens gezien hebben, wat denk je nu? Gebeurt dat in Pablo's droom of gebeurt het echt?

Steek je hand op, als je denkt **A. het is een droom**. En steek nu je hand op, als je denkt **B. het gebeurde echt**. Kan iemand uitleggen waarom?

Mogelijke antwoorden: Het lijkt op een droom door het rookgordijn dat precies voorbijkomt als we van Pablo's bed naar het bos gaan. Tegelijkertijd zou het ook prima kunnen dat Pablo op zijn paard naar z'n vrienden gaat.

We hebben nu wat beter naar de film gekeken en de keuzes van de maker onderzocht. Wat kan de boodschap van deze film zijn? Is jullie kijk op de film veranderd nu je meer weet over de stijlkeuzes van de filmmaker?

JANO & SHIRO, A BROTHERS JOURNEY

Ter informatie voor de moderator: De broers Jano en Shiro zijn onafscheidelijk. Als in Syrië de oorlog uitbreekt, vluchten ze samen, op zoek naar een beter leven voor henzelf en hun familie. De jongens zijn achttien en vijftien wanneer ze aan hun voettocht beginnen, met Nederland als eindbestemming. Door het leeftijdsverschil worden ze van elkaar gescheiden en voor de minderjarige Shiro is het beleid anders dan voor Jano. De gedroomde eindbestemming is minder idyllisch dan ze hadden verwacht.

Voorafgaand aan de film:

De tweede film is een ander genre, namelijk documentaire.

Vraag: Wie weet wat een documentaire is? Wat is daar anders aan dan aan een fictiefilm?

Studenten zeggen vaak: dat is echt. Vraag dan door: Wat bedoel je daarmee, wat is er dan echt?

Antwoord: Vertel dat bij een documentairefilm er meestal ook vooraf een verhaal wordt bedacht, en dat er ook een script is geschreven. Het grootste verschil zit 'm in de acteurs of personages: bij een fictiefilm acteren zij, spelen ze een rol, en bij een documentaire zie je meestal mensen die zichzelf zijn.

We gaan een documentaire kijken waarin ook veel gedeeltes zitten waarin de hoofdpersonen ook zelf gefilmd hebben, met hun telefoon. We zien het verhaal van twee broers, Jano en Shiro, die vanuit Syrië naar Nederland vluchten. We zien hun reis door Europa en hoe zwaar dat is. Vooral als ze elkaar kwijtraken...

De film duurt 35 minuten. We gaan kijken!

Start de film Jano & Shiro, a brothers journey!

Na het bekijken van de film:

Bespreek de film aan de hand van deze vragen. Stel die gericht aan studenten, en vraag door.

Benoem kort dat er al jarenlang een oorlog is in Syrië en er veel Syriërs naar Europa gevlucht zijn vanwege alle bombardementen, vernielde steden en de uitzichtloze situatie. Dit maakt dit een heftige film!

Vraag: Wie vond de film ook heftig (handen in de lucht). Wat vond jij een heftig (of spannend) moment uit de film? Waarom?

Vraag: In de film maakte we kennis met de twee broers. Twee jongens die best verschillend zijn van elkaar. Wie heeft een broer of zus? Lijken jullie op elkaar of elkaars tegenpolen? (voorbeeld vragen van een verschil of overeenkomst). Wie nog meer?

Vraag: Waarin verschilden Jano en Shiro en hoe zag je dat in de film? Zag je dat ze verschillend van elkaar in beeld werden gebracht?

Antwoord: Een eerste antwoord kan zijn: leeftijd. Jano was 18 en dus meerderjarig, terwijl jongere broer Shiro 15 was en anders wordt behandeld. Daarnaast zijn ze andere types, en voelt de oudere broer dat hij meer een beschermende rol heeft. Door de filmmaker zijn ze ook verschillend in beeld gebracht: met behulp van split-screens. Hiermee kun je de contrasten in hun levens goed weergeven: je ziet de verschillende levens letterlijk naast elkaar. Daarnaast zijn de scènes van Shiro lichter: Shiro komt in Slovenië waar het zonniger is, en in Nederland zit hij in een zonnige klas. De scènes van Jano zijn donkerder, grauwer. De plekken waar hij zich bevindt zijn minder gezellig, kaal en grijs. Ook is er bij Jano veel in close-up gefilmd, want hij leeft veel meer in zijn herinneringen en nachtmerries.

Laten we eens kijken wat de filmmakers zeggen over het in beeld brengen van de twee broers en hun verschillen! Laten we gaan kijken naar een video van de makers!

Belangrijk voor de techniek: Er moet nu geschakeld worden naar de video van de makers!

Vraag: Kunnen Jano & Shiro zichzelf zijn?

Mogelijk antwoord: Nee, want ze moeten zich aanpassen aan een andere cultuur.

Of: Shiro wel, want hij maakt vrienden en leert de taal, waarmee hij zichzelf meer kan zijn.

Extra: Afbeelding in powerpoint: de Spotify-playlists van Jano & Shiro tijdens hun reis. Wie herkent een nummer?

BARS

Ter informatie voor de moderator: De korte documentaire Bars laat je de wereld van Michael zien. Een wereld waarin de 22-jarige Rotterdammer worstelt met schulden, geen vaste woonplek heeft, maar ook in de ban is van 'Calisthenics': een harde sport waarbij je je eigen lichaamsgewicht gebruikt. Michael droomt van reizen, 'weg uit deze situatie'.

Voorafgaand aan de film:

Laten we gelijk starten met de laatste film: Bars. De titel slaat op een klimrek, een bar, waaraan hoofdpersoon Michael zich wil optrekken. Letterlijk, maar ook figuurlijk, want hij gebruikt sport om zich uit zijn situatie te worstelen. Het is een documentaire, wat betekent dat Michael geen acteur is, maar dat dit écht zijn leven is.

De film duurt 17 minuten en het is alweer de laatste film.

Start de film Bars!

Na het bekijken van de film:

Bespreek de film aan de hand van deze vragen. Stel die gericht aan studenten, en vraag door.

Vraag: omschrijf in 1 woord wat je van de film vond, wie roept?

Wat vond je het meest opvallende uit de film? Welke scène is je het meest bijgebleven?

Net als Pablo en Jano & Shiro, zit ook Michael in een lastige situatie. Ik vertelde vooraf dat Michael uit een situatie wilde ontsnappen.

Vraag: wat is die situatie precies en wat is er allemaal aan de hand?

Mogelijke antwoorden: Hij moet heel hard werken, dag en nacht en lange shifts draaien. Hij zit bij de schuldhulpverlening en slaapt op een stapel matrassen bij zijn moeder waar hij slecht contact mee heeft. De sport is eigenlijk zijn enige uitlaatklep, een manier om contact te maken met andere mensen.

Vraag: Is Michael zichzelf, of wil Michael een ander zijn?

Mogelijk antwoord: Hij wil een ander leven, maar niet per se een ander zijn. Hij wil niet dat zijn problemen bepalen wie hij is.

Vraag: Er zijn, naast Michael, nog meer personages in de film. Zijn vrienden bijvoorbeeld, of zijn moeder. Laten we eerst naar z'n vrienden kijken. Hoe kijken zij naar Michael?

Een ander belangrijk persoon in de film is zijn moeder. Zij wordt niet getoond, we zien haar nooit. Maar toch is ze aanwezig in de film.

Vraag: hoe heeft de filmmaker de moeder toch aanwezig laten zijn in deze film?

Antwoord: we zien een uitwisseling van briefjes. Ook horen we haar thuiskomen wanneer Michael geïnterviewd wordt en hij bruusk z'n deur dicht gooit.

Zo zie je dat de filmmaker heel veel bepaalt: Michaels moeder zien we niet, maar toch weten we dat ze er is. De regisseur hoeft niet alles letterlijk in de film te laten zien, maar toch begrijpen we het. Denk aan het begin van de film: we weten dan nog helemaal niet dat Michael bij de schuldhulpverlening loopt en niet veel geld heeft, maar de film vertelt dat al wel. Hoe zag je dat?

Extra aandachtspunt:

Er is ook een fragment beschikbaar van regisseur René van Zundert, deze zit in het andere mbo-programma. Als er tijd over is, kun je deze ook laten zien. In dat geval moet je dit fragment downloaden en moet de techniek weten, dat er geschakeld moet worden naar het 2e fragment.

AFRONDEN (10 minuten)

- We hebben drie verschillende films gezien. Een film over Pablo die niet wilde rappen, maar kracht haalde uit zijn passie voor paarden. Een documentaire over twee broers Jano en Shiro die uit Syrië zijn gevlucht en nu in Nederland wonen, waardoor ze zich erg moeten aanpassen. En tot slot zagen we een documentaire over het leven van Michael. Alle drie de films gaan over jezelf (durven) zijn, en een zoektocht naar een gelukkig bestaan.
- Welke film vond je het meest boeiend, en waarom? Welke zou je aanraden aan vrienden of familie, en waarom?
- Kan Pablo zichzelf zijn? Kunnen Jano & Shiro zichzelf zijn? Kan Michael zichzelf zijn?
- Wat is de boodschap die je meeneemt naar huis? (wees jezelf, houd moed, de aanhouder wint, geef dingen tijd, altijd blijven lachen, na regen komt zonneschijn - zie ook de Loesje-quotes in de powerpoint).
- Wat is nu jouw mening over jezelf mogen zijn en groepsdruk? Wie zou adviseren om altijd jezelf te durven zijn, ondanks wat de buitenwereld denkt. En wie zou adviseren om jezelf een beetje aan te passen, zodat het leven makkelijker wordt?
- Tot slot een moeilijke vraag: als er een film over jou zou worden gemaakt, welke soundtrack zou die dan moeten hebben? Wie kan een muziknummer noemen dat echt over jou gaat of echt bij jouw leven past? Wat voor soort film zou het moeten worden? Comedy, horror, romcom, actiefilm, western?
- Rond af: Ik hoop dat jullie het naar je zin hebben gehad en er straks of later nog eens over napraten.

We zijn nu aan het einde gekomen van het programma: Ik wil jullie heel hartelijk bedanken voor jullie aandacht!

Colofon

[Netwerk Filmeducatie \(2022\)](#)

De educatieprogramma's in de Korte Film Poule zijn tot stand gekomen in samenwerking met: [Eye filmmuseum](#), [Cinekid](#), [NFF](#) (Nederlands Filmfestival), [IFFR](#) (International Film Festival Rotterdam) en [IDFA](#) (International Documentary Festival Amsterdam).

Vragen of opmerkingen? netwerkfilmeducatie@eyefilm.nl